

ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Σημειώσεις Διαλέξεων

Χρυσοβαλάντου Μήλλιου
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

1. Εισαγωγικές Έννοιες

Υπάρχουν διάφορες μορφές που μπορεί να πάρει η διεθνής επιχειρηματική δραστηριότητα μιας επιχείρησης. Οι βασικότερες από αυτές είναι οι εξής:

- Εξαγωγές

Πώληση στην αλλοδαπή αγαθών/υπηρεσιών που παρήχθησαν στην ημεδαπή.

- Licencing

Πώληση στην αλλοδαπή της άδειας χρήσης μιας πατέντας ή άλλης εξειδικευμένης τεχνολογικής εισροής ή τεχνογνωσίας.

- Franchising

Πώληση στην αλλοδαπή του δικαιώματος χρήσης ενός εμπορικού σήματος και ταυτόχρονα προμήθεια στον αγοραστή ενδιάμεσων και συμπληρωματικών αγαθών και υπηρεσιών (π.χ. ποιοτικός έλεγχος, marketing).

- Ξένες Επενδύσεις Χαρτοφυλακίου - Foreign Portfolio Equity Investment

Είτε παροχή δανείων στο εξωτερικό, είτε κατοχή μετοχών επιχειρήσεων εισηγμένων σε χρηματιστήρια της αλλοδαπής, είτε βραχυχρόνια τραπεζική τοποθέτηση σε ξένο νόμισμα με στόχο την εκμετάλλευση διαφορετικών αποδόσεων μεταξύ χωρών.

- Άμεσες Ξένες Επενδύσεις - Foreign Direct Investment (FDI)

Λειτουργία θυγατρικών επιχειρήσεων - παραγωγικών μονάδων - στην αλλοδαπή οι οποίες είναι μερικώς ή ολικώς ιδιοκτησία μιας επιχείρησης που έχει έδρα στην ημεδαπή.

Οι ΑΞΕ περιλαμβάνουν τη μεταφορά ενός πακέτου παραγωγικών εισροών. Οι εισροές αυτές είναι είτε υλικές (π.χ. μετοχικό κεφάλαιο, εξοπλισμός, ενδιάμεσες και πρώτες ύλες) είτε άυλες (π.χ. τεχνογνωσία οργάνωσης της παραγωγής, marketing). Η μεταφορά των εισροών γίνεται χωρίς την παρεμβολή της αγοράς.

Οι ΑΞΕ συνεπάγονται τον έλεγχο της θυγατρικής επιχείρησης από τη μητρική επιχείρηση. Η μητρική επιχείρηση πρέπει να επηρεάζει τη διαδικασία και τα κριτήρια λήψης αποφάσεων της θυγατρικής. Η μητρική επιχείρηση πρέπει να καθορίζει τη συμπεριφορά της θυγατρικής (επιλογή τεχνολογίας, πηγές πρώτων υλών).

Μια επιχείρηση η οποία δεν έχει ΑΞΕ δεν θεωρείται πολυεθνική. Με άλλα λόγια δεν αρκεί κάποια από τις άλλες μορφές διεθνούς επιχειρηματικής δραστηριότητας για τον χαρακτηρισμό μιας επιχείρησης ως πολυεθνική.

Γενικότερα, οι πολυεθνικές επιχειρήσεις (ΠΕ) ορίζονται ως εξής: Είναι οι επιχειρήσεις που κατέχουν και ελέγχουν παραγωγικές μονάδες σε περισσότερες από μια χώρες.

Όταν η θυγατρική αναλαμβάνει διαφορετικό στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας από την μητρική επιχείρηση, τότε υπάρχει *κάθετη σχέση* μεταξύ τους - *κάθετες ΑΞΕ*. Όταν η θυγατρική παράγει το ίδιο προϊόν με την μητρική επιχείρηση, τότε υπάρχει *οριζόντια σχέση* μεταξύ τους - *οριζόντιες ΑΞΕ*.

Λέμε ότι η μητρική εταιρία της ΠΕ είναι χωροθετημένη στην *χώρα προέλευσης*. Η χώρα προέλευσης είναι η πηγή (αφετηρία) των εξερχόμενων ΑΞΕ. Λέμε επίσης ότι η ΠΕ έχει θυγατρικές σε μία ή περισσότερες χώρες υποδοχής. Η *χώρα υποδοχής* είναι ο προορισμός των εξερχόμενων ΑΞΕ.

2. Μορφές ΑΞΕ

Οι κυριότερες μορφές των ΑΞΕ είναι οι εξής:

α. Greenfield Investment

Η μητρική επιχείρηση ιδρύει μια εντελώς νέα παραγωγική μονάδα στην αλλοδαπή και είναι ο μοναδικός μέτοχος σε αυτήν. Συνεπάγεται μεγάλο σταθερό κόστος. Συνεπάγεται επίσης αύξηση του αριθμού επιχειρήσεων στην χώρα υποδοχής.

β. Διασυνοριακές Συγχωνεύσεις & Εξαγορές

Η μητρική επιχείρηση αποκτά ένα μέρος ή το σύνολο των μετοχών μιας τοπικής επιχείρησης. Μεταφέρει στην τοπική επιχείρηση πόρους, τεχνολογία, τεχνογνωσία, κλπ. Δεν συνεπάγεται πολύ μεγάλο σταθερό κόστος. Δεν συνεπάγεται επίσης αύξηση του αριθμού επιχειρήσεων στην αγορά

γ. Joint Venture

Είναι το αποτέλεσμα της συνεργασίας της μητρικής επιχείρησης με μία ή περισσότερες τοπικές επιχειρήσεις για τη δημιουργία μιας νέας επιχείρησης ή για την εξαγορά μιας ήδη υπάρχουσας τοπικής επιχείρησης. Οι εταίροι συνεισφέρουν κεφάλαια, στελεχικό δυναμικό, τεχνολογία και τεχνογνωσία. Συνήθως, συνεισφέρουν τον παραγωγικό συντελεστή στον οποίο υπερτερούν σε σχέση με τους υπόλοιπους εταίρους.

3. Σύγχρονες Εξελίξεις

(i) Σημαντική Αύξηση των ΑΞΕ

Την περίοδο 1986-2000 υπήρξε τεράστια αύξηση των ΑΞΕ. Ενώ το παγκόσμιο ΑΕΠ αυξάνονταν κατά 2,5% ετησίως και οι εξαγωγές κατά 5,6%, οι παγκόσμιες ροές ΑΞΕ αυξάνονταν κατά 17,7%.

Το 2000 οι ΑΞΕ έφτασαν το ρεκόρ των 400 δις \$. Ακολούθησε μείωση. Το 2007 οι ΑΞΕ ξεπέρασαν το ρεκόρ του 2000 και έφτασαν τα 1,8 τρις \$. Λόγω της οικονομικής κρίσης, το 2008 μειώθηκαν σε 1,7 τρις \$ και το 2009 μειώθηκαν κατά 39% φτάνοντας τα 1,0 τρις \$.

Figure 1. Global FDI flows, 2004–2012, and projections, 2013–2015
(Billions of dollars)

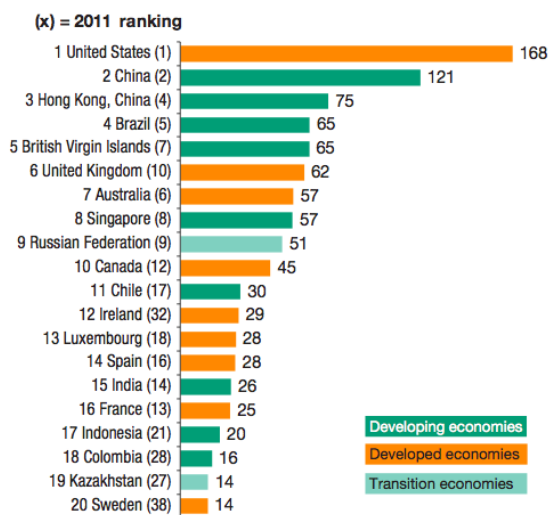

(ii) ΑΞΕ κυρίως προς Αναπτυγμένες Χώρες

Την περίοδο 1970-2001, το μερίδιο των εισερχόμενων ΑΞΕ στις αναπτυγμένες χώρες κυμάνθηκε από 58% σε 78%. Το 2007 οι εισερχόμενες ΑΞΕ σε αναπτυγμένες χώρες αυξήθηκαν κατά 33% σε σχέση με το 2006. Το 2008 και μετά μειώθηκε το ποσοστό αυτό μια και αρκετές ΑΞΕ άρχισαν να κατευθύνονται προς χώρες όπως η Κίνα.

Οι κύριες χώρες προς τις οποίες κατευθύνονται οι ΑΞΕ (το 2012) είναι οι εξής:

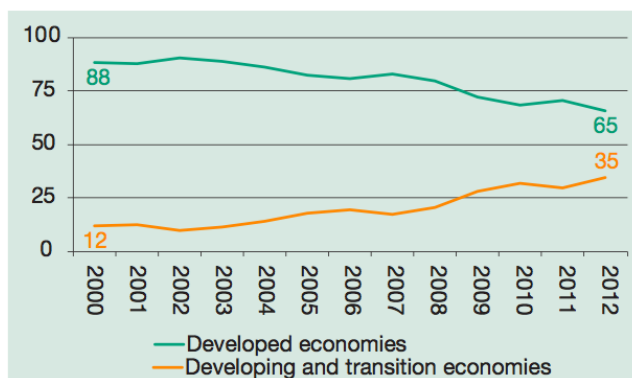
Figure 2. Top 20 host economies, 2012
(Billions of dollars)

(ii) ΑΞΕ κυρίως από Αναπτυγμένες Χώρες

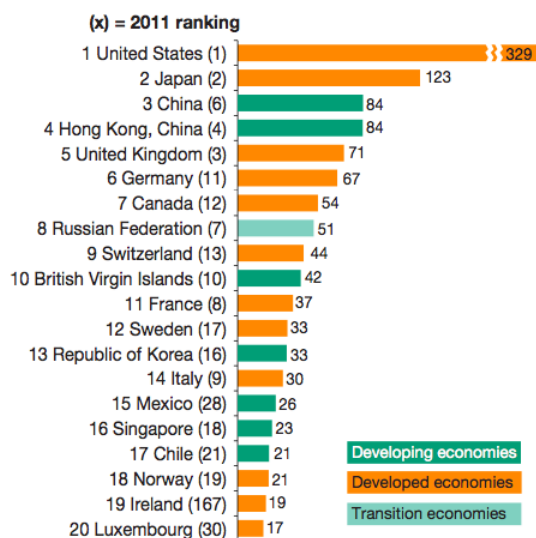
Την περίοδο 1998-2000, το 92,9% των εξερχόμενων ΑΞΕ προέρχονταν από αναπτυγμένες χώρες. Το ποσοστό αυτό μειώθηκε τα τελευταία χρόνια λόγω της αύξησης των ΑΞΕ από χώρες όπως η Κίνα.

Figure I.4. Share of major economic groups in FDI outflows, 2000–2012
(Per cent.)

Οι ΗΠΑ αποτελούν το μεγαλύτερο ξένο επενδυτή. Η ΕΕ σαν σύνολο είχε περίπου το 71,2% εξερχόμενων ΑΞΕ αλλά αυτό το ποσοστό περιλαμβάνει και τις ενδο-ευρωπαϊκές ΑΞΕ που αυξήθηκαν σημαντικά μετά τη δημιουργία της κοινής αγοράς το 1992. Ακολουθεί η Ιαπωνία και η Κίνα.

Figure 3. Top 20 investor economies, 2012
(Billions of dollars)

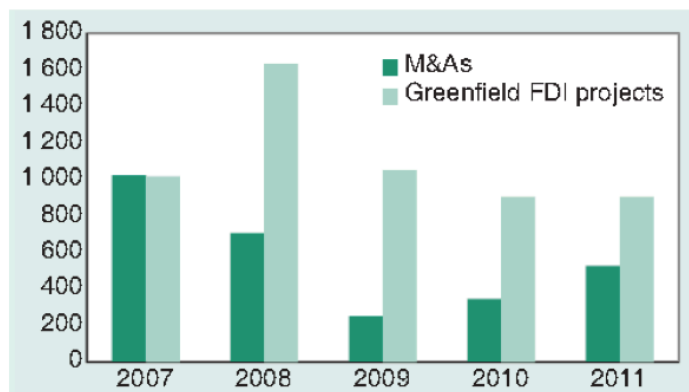

(iv) Η Κύρια Μορφή των ΑΞΕ άλλαξε διαχρονικά

Το ποσοστό των ΑΞΕ μέσω συγχωνεύσεων και εξαγορών (Σ&Ε) αυξήθηκε από 66,3% στα μέσα της δεκαετίας του 1980 σε 76,2% την περίοδο 1998-2001. Το ποσοστό των συγχωνεύσεων είναι πολύ μικρότερο στις αναπτυσσόμενες χώρες από ότι στις αναπτυγμένες όπου κυριαρχούν διαχρονικά οι Greenfield Investments.

Τα τελευταία χρόνια όμως, από το 2008 και μετά, υπερτερούν και πάλι οι ΑΞΕ μέσω Greenfield investments σε σχέση με τις ΑΞΕ μέσω Σ&Ε.

Figure I.5. Value of cross-border M&As and greenfield FDI projects worldwide, 2007–2011

(v) ΑΞΕ κυρίως σε skill & technology-intensive κλάδους

Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται σημαντική αύξηση των ΑΞΕ στις υπηρεσίες: Από 41,2% το 1982-86 σε 53,2% το 1998- 2001. Επίσης, παρατηρείται μείωση τους στους πρωτογενείς τομείς (από 15,1% σε 5,65%).

Οι τομείς όπου είναι μεγαλύτερη η παρουσία των ΠΕ είναι τομείς που χαρακτηρίζονται από μεγάλες επενδύσεις σε Έρευνα και Ανάπτυξη (Ε&Α), μεγάλο ποσοστό επαγγελματιών και τεχνικών εργατών, παραγωγή τεχνολογικά σύνθετων ή διαφοροποιημένων προϊόντων. Στον παρακάτω Πίνακα μπορείτε να δείτε τις μεγαλύτερες πολυεθνικές και τους κλάδους στους οποίους δραστηριοποιούνται.

Ranking by:						Assets	
Foreign assets	TNI ^b	II ^c	Corporation	Home economy	Industry ^d	Foreign	Total
1	71	54	General Electric	United States	Electrical & electronic equipment	442 278	697 239
2	14	68	British Petroleum Company Plc	United Kingdom	Petroleum expl./ref./distr.	170 326	217 601
3	87	93	Toyota Motor Corporation	Japan	Motor vehicles	164 627	273 853
4	34	79	Royal Dutch/Shell Group	United Kingdom, Netherlands	Petroleum expl./ref./distr.	161 122*	235 276
5	40	35	Exxonmobil Corporation	United States	Petroleum expl./ref./distr.	154 993	219 015
6	78	64	Ford Motor Company	United States	Motor vehicles	131 062	278 554
7	7	99	Vodafone Group Plc	United Kingdom	Telecommunications	126 190	144 366
8	26	51	Total	France	Petroleum expl./ref./distr.	120 645	138 579
9	96	36	Electricite De France	France	Electricity, gas and water	111 916	235 857
10	92	18	Wal-Mart Stores	United States	Retail	110 199	151 193
11	37	34	Telefonica SA	Spain	Telecommunications	101 891	143 530
12	77	88	E.ON	Germany	Electricity, gas and water	94 304	167 565
13	86	82	Deutsche Telekom AG	Germany	Telecommunications	93 488	171 421
14	58	65	Volkswagen Group	Germany	Motor vehicles	91 823	179 906
15	73	57	France Telecom	France	Telecommunications	90 871	135 876
16	90	63	ConocoPhillips	United States	Petroleum expl./ref./distr.	89 528	164 781
17	56	89	Chevron Corporation	United States	Petroleum expl./ref./distr.	85 735	132 628
18	11	75	Honda Motor Co Ltd	Japan	Motor vehicles	76 264	101 190
19	36	62	Suez	France	Electricity, gas and water	75 151	96 714
20	45	48	Siemens AG	Germany	Electrical & electronic equipment	74 585	119 812
21	10	11	Hutchison Whampoa Limited	Hong Kong, China	Diversified	70 679	87 146
22	84	85	RWE Group	Germany	Electricity, gas and water	68 202	123 080
23	9	7	Nestlé SA	Switzerland	Food & beverages	66 677*	83 426
24	62	38	BMW AG	Germany	Motor vehicles	66 053	104 118
25	51	33	Procter & Gamble	United States	Diversified	64 487	138 014

4. Παραδείγματα Πολυεθνικών Επιχειρήσεων

Toyota

Η Toyota είναι μια από τις κορυφαίες εταιρείες κατασκευής αυτοκινήτων στον κόσμο. Η έδρα της βρίσκεται στην Ιαπωνία και διαθέτει μια σειρά από εμπορικά σήματα: Toyota, Lexus, Scion, κλπ.

Το 2009, η Toyota απασχολούνται 320.800 άτομα και οι πωλήσεις της ήταν περισσότερα από 145 τρισ. ευρώ.

Η Toyota έχει εργοστάσια (παραγωγικές μονάδες) σε όλο τον κόσμο και πουλά αυτοκίνητα σε περισσότερες από 140 χώρες. Η Toyota πραγματοποιεί κυρίως οριζόντιες ΑΞΕ. Το σύστημα παραγωγής της στηρίζεται στα πλήρως ιδιόκτησιας της εργοστάσια συναρμολόγησης, που προμηθεύονται εξαρτήματα και ανταλλακτικά κυρίως από εξωτερικούς προμηθευτές.

Intel

Η Intel έχει την έδρα της στις ΗΠΑ και τα προϊόντα της περιλαμβάνουν μικροεπεξεργαστές, chips, motherboards, κλπ.

Το 2009 είχε 79.800 εργαζόμενους και 35.100 εκατ. δολ. πωλήσεις.

Εκτός από τις ΗΠΑ, διαθέτει εργοστάσια σε Μπαρμπάντος, Κίνα, Κόστα Ρίκα, Ιρλανδία, Ισραήλ, Μαλαισία, Φιλιππίνες.

Η Intel πραγματοποιεί κυρίως κάθετες ΑΞΕ. Τοποθετεί τις εξειδικευμένες και έντασης-τεχνολογίας και εργασιακού δυναμικού δραστηριότητες της σε αναπτυσσόμενες χώρες και τις πιο απλές δραστηριότητες της που δεν απαιτούν εξειδικευμένο προσωπικό (π.χ. συναρμολόγηση) σε αναπτυσσόμενες χώρες. Όλες οι μονάδες παραγωγής της ανήκουν εξ ολοκλήρου στην Intel.

Nike

Η Nike είναι ο μεγαλύτερος προμηθευτής στον κόσμο αθλητικών υποδημάτων και ενδυμάτων και μεγάλος κατασκευαστής του αθλητικού εξοπλισμού. Έχει την έδρα της στις ΗΠΑ και διαθέτει τα εμπορικά σήματα Nike, Converse, κλπ.

Το 2009, η Nike απασχολούσαι 34.300 εργαζόμενους και οι πωλήσεις της ήταν \$18,36 δισ.

Η Nike έχει συνάψει συμβόλαια με περισσότερα από 700 εργοστάσια σε όλο τον κόσμο και έχει γραφεία σε 45 χώρες εκτός των ΗΠΑ. Η Nike πραγματοποιεί με άλλα λόγια κυρίως offshoring/outsourcing: Κανένα από τα αθλητικά παπούτσια της Nike δεν παράγεται στις ΗΠΑ, και κανένα επίσης δεν παράγεται σε εγκαταστάσεις παραγωγής που ανήκουν στη Nike. Η Nike αναθέτει υπεργολαβικά το σύνολο της παραγωγής υποδημάτων της σε ανεξάρτητες ξένες εταιρείες.

McDonald's

Η McDonald's είναι ο μεγαλύτερος λιανέμπορος μαζικής εστίασης στον κόσμο. Έχει έδρα της στις ΗΠΑ και τα εμπορικά σήματα McDonald's, Pret A Manger, κλπ.

Το 2009, McDonald 's απασχολούσε 400.000 εργαζόμενους και οι πωλήσεις της ήταν \$22,34 δισ.

Υπάρχουν περισσότερα από 31.000 εστιατόρια McDonald 's που βρίσκονται σε 118 χώρες. Η McDonald's κάνει κατά κύριο λόγο διεθνές franchising: Πάνω από το 75% από τα εστιατόρια McDonald's παγκοσμίως δεν της ανήκουν και δεν τα διαχειρίζεται η ίδια.

5. Επιπτώσεις των ΑΞΕ

Στην συνέχεια θα αναφερθούμε συνοπτικά στις κύριες επιπτώσεις των ΑΞΕ στην οικονομία της χώρας υποδοχής τους καθώς και στην οικονομία της χώρας προέλευσης τους όπως προκύπτουν από μια σειρά σχετικών εμπειρικών μελετών.

5.1 Επιπτώσεις στη Χώρα Υποδοχής

(α) Μισθοί

Σύμφωνα με πολλές εμπειρικές μελέτες οι ξένες επιχειρήσεις προσφέρουν στην χώρα υποδοχής τους υψηλότερους μισθούς από τις εγχώριες επιχειρήσεις. Αυτό ισχύει τόσο στις αναπτυσσόμενες όσο και στις αναπτυγμένες χώρες, στους περισσότερους βιομηχανικούς κλάδους και στις περισσότερες χώρες. Οι λόγοι που μπορεί να οφείλεται αυτό θα μπορούσαν να είναι οι εξής:

- Τείνουν να δραστηριοποιούνται σε κλάδους της οικονομίας που είναι υψηλόμισθοι.
- Τείνουν να προσλαμβάνουν πιο μορφωμένους και πιο ικανούς εργαζόμενους από ότι οι εγχώριες επιχειρήσεις.
- Τείνουν να είναι περισσότερο εντάσεως κεφαλαίου.

Σύμφωνα επίσης με εμπειρικά στοιχεία οι ξένες επιχειρήσεις “πληρώνουν υψηλότερη τιμή” από τις εγχώριες επιχειρήσεις για την εργασία ίδιας ποιότητας. Κάποιος θα μπορούσε να υποστηρίξει ότι αυτό συμβαίνει γιατί οι ξένες επιχειρήσεις έχουν ανώτερη τεχνολογία η οποία οδηγεί σε υψηλότερη οριακή παραγωγικότητα της εργασίας. Στην περίπτωση αυτή όμως θα περιμέναμε η επιχείρηση να αυξήσει την παραγωγή της και όχι να αυξήσει τους μισθούς. Άρα, η εξήγηση αυτή δεν είναι ικανοποιητική. Άλλες πιθανές εξηγήσεις είναι:

- Οι ξένες επιχειρήσεις επειδή δεν έχουν καλή γνώση των τοπικών αγορών εργασίας προσφέρουν υψηλότερους μισθούς για να προσελκύσουν καλύτερους εργαζομένους ενώ οι εγχώριες επιχειρήσεις που έχουν γνώση αυτών των αγορών μπορεί να προσελκύσουν καλύτερους εργαζομένους χωρίς να τους προσφέρουν υψηλότερους μισθούς.
- Μπορεί οι ξένες επιχειρήσεις να πληρώνουν επιπλέον για να μειώσουν την κινητικότητα της εργασίας (δηλ. την μετακίνηση εργαζομένων από αυτές προς τοπικές επιχειρήσεις γιατί αυτή η μετακίνηση μπορεί να οδηγήσει σε διάχυση της τεχνολογίας τους προς τις τοπικές επιχειρήσεις και άρα σε free-riding).

Πως επηρεάζουν τους μισθούς που προσφέρουν οι εγχώριες επιχειρήσεις;

Τα εμπειρικά στοιχεία σχετικά με τις “μισθολογικές διαχύσεις” (wage spillovers) δεν είναι τόσο ξεκάθαρα. Κάποια δείχνουν ότι οι επιδράσεις αυτές υπάρχουν και είναι θετικές, δηλαδή ότι οδηγούν σε αύξηση των μισθών που προσφέρουν οι εγχώριες επιχειρήσεις, ενώ κάποια άλλα είτε δείχνουν ότι έχουν αρνητική επίδραση είτε ότι δεν έχουν καμιά επίδραση.

Οδηγούν τελικά σε αύξηση στους μισθούς, κατά μέσο όρο, στη χώρας υποδοχής τους; Η απάντηση είναι θετική. Αυτό μπορεί να οφείλεται απλά στους υψηλότερους μισθούς στις ξένες επιχειρήσεις ακόμη και στην περίπτωση που αυτοί είτε δεν επηρεάζουν τους μισθούς των εγχώριων επιχειρήσεων ή τους επηρεάζουν αρνητικά. Επίσης, μπορεί να οφείλεται στην αύξηση ζήτησης για εργασία από τις ξένες επιχειρήσεις μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των μισθών όταν η αγορά εργασίας είναι ανταγωνιστική.

(β) Παραγωγικότητα

Σύμφωνα με πολλές εμπειρικές μελέτες οι ξένες επιχειρήσεις έχουν υψηλότερο επίπεδο παραγωγικότητας από τις εγχώριες επιχειρήσεις. Λόγοι:

- Οι ξένες επιχειρήσεις μπορεί να έχουν κάποιο τεχνολογικό προβάδισμα ή σε κάποιες ιδιαίτερες ικανότητες για παράδειγμα στον τομέα της διοίκησης ή του marketing που διαθέτει η μητρική τους επιχείρηση και μεταφέρει στις θυγατρικές επιχειρήσεις της.
- Μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι η είσοδος των ξένων επιχειρήσεων στην αγορά της χώρας υποδοχής έχει πραγματοποιηθεί μέσω της εξαγοράς των πιο παραγωγικών τοπικών επιχειρήσεων που ήδη λειτουργούσαν στην αγορά, αφήνοντας τις λιγότερο παραγωγικές επιχειρήσεις στα χέρια της τοπικής ιδιοκτησίας.

Η υψηλότερη παραγωγικότητα των ξένων επιχειρήσεων διαχέεται ή όχι στις εγχώριες επιχειρήσεις; Αυξάνεται η παραγωγικότητα των εγχώριων επιχειρήσεων με την είσοδο ξένων επιχειρήσεων στην εγχώρια αγορά; Λόγοι που θα μπορούσε να συμβεί αυτό είναι η ύπαρξη “τεχνολογικών διαχύσεων” ή/και η αύξηση του ανταγωνισμού λόγω της εισόδου των νέων και πιθανώς πιο παραγωγικών ξένων επιχειρήσεων μπορεί να αυξήσει τα κίνητρα των εγχώριων επιχειρήσεων να αυξήσουν την παραγωγικότητα τους για να επιβιώσουν.

Ποια είναι η επίδραση της παρουσίας ξένων επιχειρήσεων στην συνολική παραγωγικότητα της χώρας υποδοχής; Τα μεικτά στοιχεία για τη διάχυση της παραγωγικότητας στις εγχώριες επιχειρήσεις σε συνδυασμό με τα ισχυρά στοιχεία για την ύπαρξη υψηλότερης παραγωγικότητας από τις ξένες επιχειρήσεις υποδηλώνουν ότι η συνολική παραγωγικότητα αυξάνεται από την παρουσία ξένων επιχειρήσεων.

(γ) Εξαγωγές και Νέοι Κλάδοι

Μια από τις κύριες συνεισφορές των ΑΞΕ είναι εισαγωγή νέων βιομηχανικών κλάδων ή/και νέων προϊόντων στη χώρα υποδοχής και, κατά συνέπεια, η αλλαγή της σύνθεσης της παραγωγής της χώρας υποδοχής. Παράδειγμα: Ο ρόλος των αμερικάνικων θυγατρικών ΠΕ ηλεκτρονικών στην ανάπτυξη του κλάδου αυτού στις χώρες της Αν. Ασίας. Ενώ αυτές οι χώρες δραστηριοποιούνταν κυρίως σε κλάδους εντάσεως εργασίας με τις αμερικάνικες

επιχειρήσεις ηλεκτρονικών, παρουσιάστηκε μείωση σε αυτούς τους κλάδους ενώ το μερίδιο των εξαγωγών από τις χώρες αυτές στον κλάδο ηλεκτρονικών ξεπέρασε το 50%.

Γενικότερα, επικρατεί η άποψη ότι με την εμφάνιση τους οι ξένες επιχειρήσεις προκαλούν τη μεταφορά της παραγωγής της χώρας υποδοχής προς προϊόντα που είναι πιο εμπορεύσιμα στην παγκόσμια αγορά, μια και οι ξένες επιχειρήσεις έχουν κατά κανόνα καλύτερη γνώση της παγκόσμιας αγοράς. Έτσι οι χώρες υποδοχής όχι απλά κάνουν υποκατάσταση των εισαγωγών τους (με την εγχώρια παραγωγή των ξένων επιχειρήσεων) αλλά συχνά μετατρέπονται σε καθαρούς εξαγωγείς. Υπάρχει μια σειρά από εμπειρικές μελέτες που επιβεβαιώνουν την παραπάνω άποψη δείχνοντας μεταξύ άλλων ότι όσο μεγαλύτερη είναι η εξαγωγική δραστηριότητα των ξένων επιχειρήσεων τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να κάνουν εξαγωγές οι εγχώριες επιχειρήσεις.

(δ) Μεγέθυνση/Ανάπτυξη

Σύμφωνα με τον Romer (1993), το κυριότερο εμπόδιο που αντιμετωπίζει μια αναπτυσσόμενη χώρα στην προσπάθεια της να σταθεί στο ίδιο επίπεδο με τις ανεπτυγμένες χώρες είναι το κενό γνώσης ή ιδεών. Δεδομένου αυτού, μια από τις πολιτικές που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ταχεία ανάπτυξη είναι η δημιουργία ενός οικονομικού περιβάλλοντος που θα αποδίδει αρκετά οφέλη στις ΠΕ οι οποίες με την λειτουργία τους στην τοπική αγορά θα οδηγήσουν στη μείωση του κενού.

Τα εμπειρικά στοιχεία σχετικά με την επίδραση των ΑΞΕ στο ρυθμό ανάπτυξης/μεγέθυνσης της χώρας υποδοχής είναι μεικτά (διαφέρουν ανάλογα με την χρονική περίοδο, τη χώρα, κλπ) και δεν επιτρέπουν την εξαγωγή κάποιου ξεκάθαρα συμπεράσματος.

Παρόλα αυτά πολλοί συνεχίζουν να υποστηρίζουν ότι οι ΑΞΕ, μέσω τόσο των επιδράσεων τους στην παραγωγικότητα όσο και μέσω των επιδράσεων τους στην εισαγωγή νέων βιομηχανικών κλάδων, οδηγούν σε ταχύτερη ανάπτυξη/μεγέθυνση.

5.2 Επιπτώσεις στη Χώρα Προέλευσης

(α) Εξαγωγές

Η επίδραση που έχει μελετηθεί περισσότερο από όλες τις άλλες είναι αυτή στις εξαγωγές της χώρας προέλευσης των ΑΞΕ.

Η παραγωγή στην αλλοδαπή μιας ΠΕ είναι συμπληρωματική ή υποκατάστατη των εξαγωγών της μητρικής επιχείρησης της ΠΕ ή και των άλλων επιχειρήσεων της χώρας προέλευσης; Η διαμάχη σχετικά με αυτό το ερώτημα ξεκίνησε από τις ΗΠΑ μια και οι ΗΠΑ ήταν η κύρια χώρα προέλευσης των ΑΞΕ την περίοδο μετά των Β΄ ΠΠ. Η διαμάχη ήταν πιο έντονη τη δεκαετία του 1960 που ήταν και πιο έντονες οι ανησυχίες για το ισοζύγιο πληρωμών των ΗΠΑ. Μάλιστα τη δεκαετία του 1960, υπήρξε ολόκληρη εκστρατεία ενάντια στις ΑΞΕ. Η εκστρατεία αυτή οποία πυροδοτούνταν από τους φόβους σχετικά με τις επιδράσεις των ΑΞΕ στις εξαγωγές και στην απασχόληση των ΗΠΑ και υποστηρίζονταν από τα εμπορικά συνδικάτα. Μέσα σε αυτό το κλίμα οι ΗΠΑ υιοθέτησαν αρχικά (1965-1967) ένα

εθελοντικό πρόγραμμα για τον περιορισμό των επενδύσεων του κεφαλαίου στο εξωτερικό και στη συνέχεια προχώρησαν στην υιοθέτηση μιας σειράς υποχρεωτικών κανονισμών οι οποίοι αποσκοπούσαν κυρίως στην μείωση της εξόδου του κεφαλαίου των ΗΠΑ στο εξωτερικό έτσι ώστε να βελτιωθεί το ισοζύγιο πληρωμών των ΗΠΑ. Οι κανονισμοί αυτοί ήταν σε εφαρμογή μέχρι το 1974.

Η παραπάνω διαμάχη οδήγησε στην πραγματοποίηση μιας σειράς μελετών για την ανάλυση της σχέσης μεταξύ των ΑΞΕ και των εξαγωγών της χώρας προέλευσης τους. Οι περισσότερες από τις μελέτες αυτές που πραγματοποιήθηκαν σε συνολικό/συγκεντρωτικό επίπεδο, χρησιμοποιώντας δηλαδή συγκεντρωτικά στοιχεία για όλες τις επιχειρήσεις της χώρας. Οι περισσότερες καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι εξαγωγές της χώρας προέλευσης και οι ΑΞΕ της είναι συμπληρωματικές. Οι πιο περιορισμένες εμπειρικές μελέτες που πραγματοποιήθηκαν στο επίπεδο επιχείρησης τότε βρήκαν αρνητική σχέση και τότε θετική σχέση ανάμεσα στις εξαγωγές και τις ΑΞΕ. Με άλλα λόγια, δεν βρήκαν μια ξεκάθαρη σχέση.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η επίδραση των ΑΞΕ στις εξαγωγές της χώρας προέλευσης τους μπορεί να εξαρτάται από το αν σχέση που υπάρχει μεταξύ των προϊόντων της ΠΕ που παράγονται στη χώρα προέλευσης και στη χώρα υποδοχής είναι οριζόντια ή κάθετη. Είναι λίγες οι εμπειρικές μελέτες που εξετάζουν το παραπάνω γιατί τα στοιχεία που υπάρχουν συνήθως δεν διαχωρίζουν ανάμεσα στα διάφορα παραγωγικά στάδια ενός κλάδου. Για παράδειγμα, ο Bloniger (2001) εξέτασε τη σχέση ανάμεσα στην παραγωγή Γιαπωνέζικων αυτοκινήτων στις ΗΠΑ και τις εξαγωγές εξαρτημάτων αυτοκινήτων από την Ιαπωνία. Η μελέτη αυτή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει συμπληρωματική σχέση μεταξύ της παραγωγής Γιαπωνέζικων αυτοκινήτων στις ΗΠΑ και τις εξαγωγές εξαρτημάτων αυτοκινήτων από την Ιαπωνία. Επίσης κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει σχέση υποκατάστασης ανάμεσα στις ΑΞΕ εξαρτημάτων αυτοκινήτων και τις εξαγωγές εξαρτημάτων αυτοκινήτων.

(β) Απασχόληση

Ποια είναι η επίδραση των ΑΞΕ στην απασχόληση στη χώρα προέλευσης τους; Υπάρχει η άποψη ότι ακόμη και αν οι ΑΞΕ δεν επηρεάζουν την τοποθεσία της παραγωγής και δεν είχαν καμιά επίδραση στις εξαγωγές της χώρας προέλευσης, θα μπορούσαν να επηρεάσουν τη ζήτηση για εργαζόμενους (και τους μισθούς) μέσω των αλλαγών που προκαλούν στην κατανομή της παραγωγής εντός της επιχείρησης.

ΠΕ που προέρχονται από εύπορες χώρες μπορεί να κατανέμουν το κομμάτι της παραγωγής τους που είναι περισσότερο εντάσεως εργασίας στις θυγατρικές που έχουν σε φτωχές χώρες και να συγκεντρώνουν στη χώρα προέλευσης τους τα κομμάτια της παραγωγής που είναι αντίθετα περισσότερο εντάσεως κεφαλαίου και απαιτούν εξειδικευμένους εργαζομένους.

Αν συμβαίνει αυτό, τότε η χρήση εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στη χώρα προέλευσης θα πρέπει να είναι χαμηλότερη από την αντίστοιχη στις μη-ΠΕ καθώς και από αυτήν στην χώρα υποδοχής τους.

Οι περισσότερες εμπειρικές μελέτες σχετικά με τις ΠΕ των ΗΠΑ επιβεβαιώνουν, τουλάχιστον σε κάποιο βαθμό, τα παραπάνω. Δείχνουν λοιπόν κάποιες από αυτές ότι είναι περισσότερο εντάσεως κεφαλαίου η παραγωγή στη χώρα προέλευσης ή αντίστοιχα ότι όσο μεγαλύτερες είναι οι ΑΞΕ των ΗΠΑ σε αναπτυσσόμενες χώρες τόσο χαμηλότερη είναι η ένταση εργασίας στην παραγωγή που πραγματοποιείται στις ΗΠΑ.

Το αντίθετο δείχνουν μελέτες για τις ΠΕ της Σουηδίας.

(γ) Εγχώριες Επενδύσεις Κεφαλαίου

Οι επενδύσεις κεφαλαίου στο εξωτερικό και πιο συγκεκριμένα οι ΑΞΕ υποκαθιστούν ή αυξάνουν τις εγχώριες επενδύσεις κεφαλαίου, δηλαδή τις επενδύσεις κεφαλαίου στη χώρα προέλευσης; Τα εμπειρικά αποτελέσματα είναι μεικτά. Η επίδραση των ΑΞΕ στις επενδύσεις στη χώρα προέλευσης δεν είναι ξεκάθαρη γιατί από τη μία οι ΑΞΕ από μια επιχείρηση μπορεί να οδηγήσουν στην αύξηση του κόστους της για μετέπειτα εγχώριες επενδύσεις, από την άλλη όμως είναι δυνατόν οι ΑΞΕ της να είναι τόσο πετυχημένες έτσι ώστε να αποκτήσει περισσότερους πόρους που θα μπορεί να επενδύσει στην χώρα προέλευσης της.

(δ) Αντίστροφες Διαχύσεις Τεχνολογίας

Όπως έχουμε πει οι περισσότερες ΠΕ τα τελευταία χρόνια γίνονται σε κλάδους Ε&Α και επίσης πραγματοποιούνται μεταξύ ανεπτυγμένων χωρών. Δεδομένων των παραπάνω συνθηκών είναι πιθανό ότι οι ΑΞΕ μπορούν να επηρεάσουν τη γνώση στη χώρα προέλευσης τους. Πιο συγκεκριμένα, με τις ΑΞΕ η χώρα προέλευσης μπορεί να αποκτήσει πρόσβαση σε γνώση που υπάρχει στη χώρα υποδοχής και έτσι να υπάρξουν διαχύσεις τεχνολογίας/γνώσης από τη χώρα υποδοχής προς τη χώρα προέλευσης.

Οι εμπειρικές μελέτες σχετικά με τις τεχνολογικές διαχύσεις έχουν επικεντρωθεί στην ανάλυση των διαχύσεων από τη χώρα προέλευσης στη χώρα υποδοχής και όχι στις αντίστροφες διαχύσεις. Σε μια από τις λίγες μελέτες που έγιναν για τις αντίστροφες διαχύσεις βρέθηκε ότι οι σουηδικές επιχειρήσεις (τόσο Πολυεθνικές επιχειρήσεις όσο και μη-Πολυεθνικές επιχειρήσεις) κάνουν περισσότερες αναφορές σε πατέντες (και άρα χρήση) χωρών στις οποίες έχουν ΑΞΕ οι σουηδικές επιχειρήσεις παρά σε πατέντες χωρών στις οποίες δεν έχουν ΑΞΕ.

6. Ελλάδα και ΑΞΕ

6.1 Εισροή ΑΞΕ

Η εισροή ΑΞΕ στην Ελλάδα μεταπολεμικά αποτέλεσε μέρος της στρατηγικής ενσωμάτωσης της χώρας στη διεθνή αγορά. Η εισροή ΑΞΕ θα:

- Επέλυε το πρόβλημα της σπανιότητας κεφαλαίου μια και θα χρηματοδοτούσε την εκβιομηχάνιση χωρίς την προσφυγή σε εθνικούς πόρους και συνεπώς τη συμπίεση της κατανάλωσης υπέρ της επένδυσης.
- Μετέφερε τεχνολογία η οποία σπάνιζε στην ελληνική μεταποίηση.
- Συνέβαλε στην κατανομή των επενδύσεων σύμφωνα με τα διεθνή συγκριτικά πλεονεκτήματα της ελληνικής οικονομίας (μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, λιπάσματα, μεταλλουργία).

Η πολιτική φιλελευθεροποίησης της οικονομίας ξεκίνησε το 1953. Περιλάμβανε, μεταξύ άλλων, τα εξής:

- Σταδιακή κατάργηση εμποδίων εμπορίου
- Η υποτίμηση της δραχμής
- Ένας αυξανόμενος προσανατολισμός προς μια εκβιομηχάνιση εξαγωγικού τύπου με κίνητρα επιδοτήσεων και φοροαπαλλαγών
- Η εισαγωγή ενός νομοθετικού πλαισίου προστατευτικού για τις ΑΞΕ.

Η προσέλκυση όμως ΑΞΕ ήταν πολύ περιορισμένη τη δεκαετία του 1950. Μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1960 αυξήθηκαν οι ΑΞΕ. Οι ΑΞΕ κατευθύνονταν τότε στον τομέα κυρίως της μεταποίησης και το μέγεθος των ξένων επιχειρήσεων ήταν πολύ μεγαλύτερο από το αντίστοιχο μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων.

Την περίοδο 1953-1973 οι ΗΠΑ ήταν η κύρια χώρα προέλευσης των ΑΞΕ με ποσοστό 39%. Ακολουθούσε η Γαλλία με ποσοστό 25%. Μεταξύ 1970 και 1975 σημειώθηκε μια στροφή υπέρ των χωρών-μελών της τότε ΕΟΚ.

Οι δεκαετίες του 1980 και 1990 χαρακτηρίζονται από πολλές διακυμάνσεις στην εισροή ΑΞΕ που επηρεάζονται πολύ και από την πολιτική κατάσταση της χώρας. Το 1997 πάνω από το 1/3 των ξένων επιχειρήσεων που λειτουργούν στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται στην παραγωγή καταναλωτικών αγαθών, 34% παράγει χημικά προϊόντα και μηχανήματα-εξοπλισμό, 8% ασχολείται με τα βασικά μέταλλα. Περισσότερο από το 90% των ΑΞΕ προήλθε την περίοδο 1960-2000 από κράτη-μέλη της ΕΕ και τις ΗΠΑ.

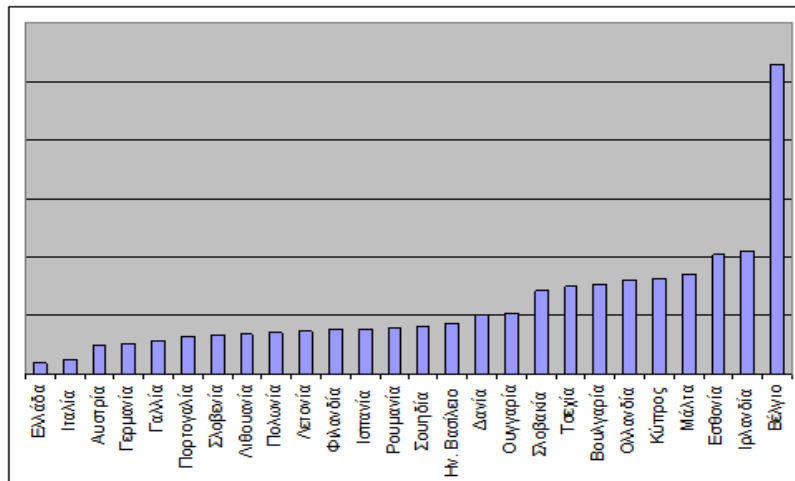
Είναι προφανές από τα διαγράμματα που ακολουθεί πως ο βαθμός προσέλκυσης ΑΞΕ της Ελλάδας είναι ιδιαίτερα χαμηλός, σε σχέση με τις άλλες χώρες-μέλη της ΕΕ. Σύμφωνα με τη μελέτη UNCTAD (2006), η Ελλάδα το 2006 βρισκόταν στη θέση **114** σε σχέση με την επίδοση της στην προσέλκυση ΑΞΕ. Ο αντίστοιχος μέσος όρος στην υπόλοιπη ΕΕ ήταν **67**. Οι βασικοί λόγοι της κακής απόδοσης:

- Το πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων δεν ενθάρρυνε την προσέλκυση στρατηγικών επενδυτών.
- Σύμφωνα με τη μελέτη World Bank (2007) η Ελλάδα το 2007 βρισκόταν στη θέση **100** στον *Ease of Doing Business Index* (στο σύνολο 187 χωρών). Η αντίστοιχη θέση του μέσου όρου της υπόλοιπης ΕΕ ήταν **31**.
- Σύμφωνα με τη μελέτη Transparency International (2007), η Ελλάδα βρίσκεται στη θέση **56** στο δείκτη *Perception of Corruption Index* (**24^η** στην ΕΕ).

- Φορολογία
- Labour Regulations

Διάγραμμα 6.1

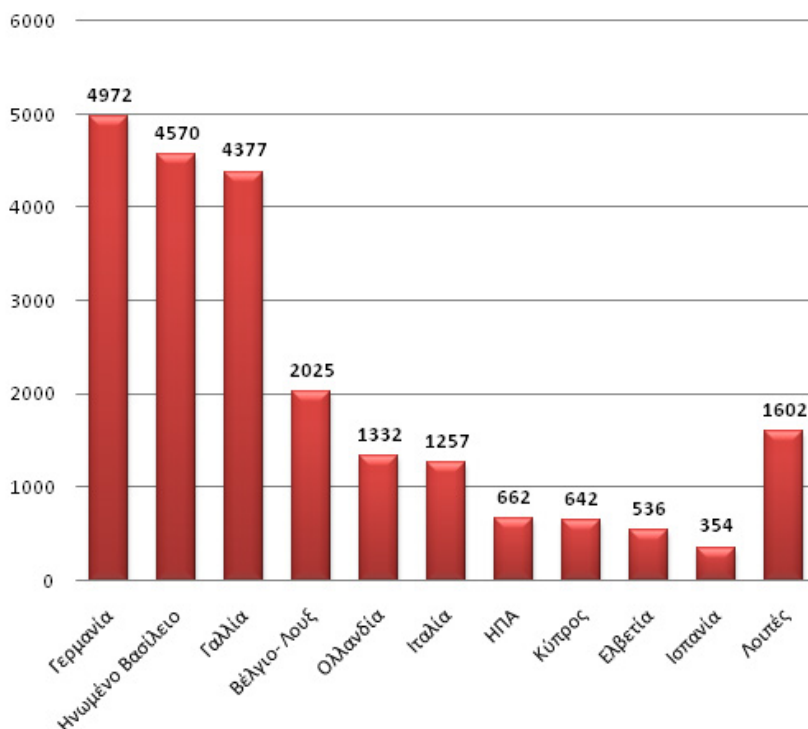
Εισροές για ΞΑΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ (μέσες τιμές περιόδου 2000-07)

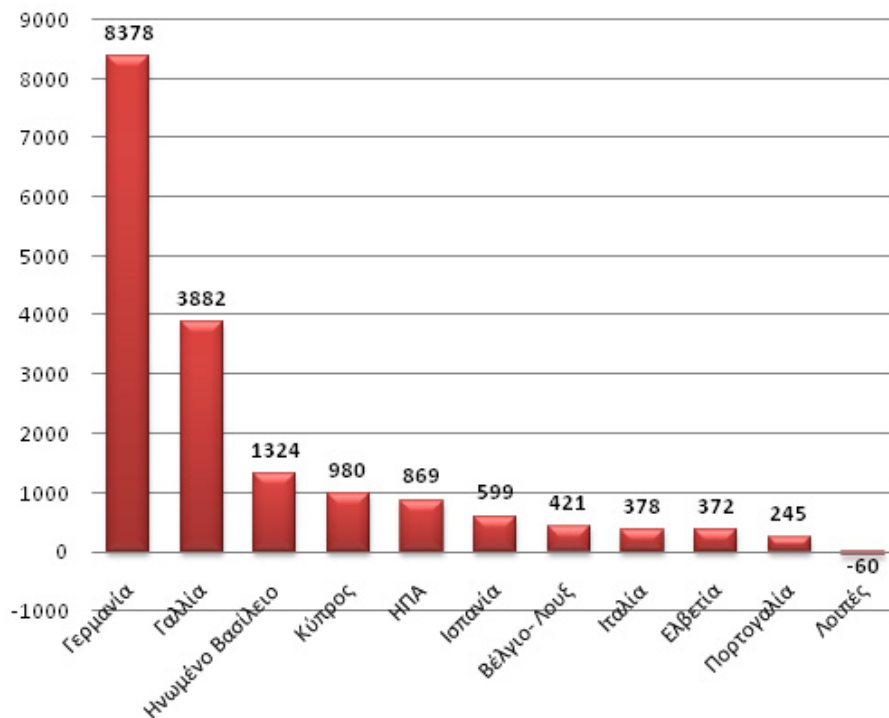
Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα, World Development Indicators, Eurostat.

Οι κύριες χώρες προέλευσης των ΑΞΕ στην Ελλάδα την δεκαετία του 2000 και μετά είναι οι εξής:

Συνολικές εισροές ΑΞΕ ανά χώρα προέλευσης κεφαλαίων κατά την περίοδο 2003-2018 (σε εκατομμύρια Ευρώ):

**Συνολικές εισροές ΑΞΕ ανά χώρα προέλευσης κεφαλαίων κατά την περίοδο 2008-2012
(σε εκατομμύρια Ευρώ):**

Σύμφωνα με τους προηγούμενους πίνακες:

- Η επενδυτική δραστηριότητα στη χώρα προέρχεται κατά κύριο λόγο από εταιρείες σημαντικών αγορών, όπως της ΕΕ.
- Παρατηρείται μεταβολή στις κύριες χώρες που επενδύουν στην Ελλάδα κατά τις δύο περιόδους που εξετάζονται:

Η Γερμανία παραμένει η 1η χώρα προέλευσης τόσο κατά την περίοδο 2003-2007 όσο και κατά την περίοδο 2008-2012, κατά την πρώτη περίοδο τη 2η θέση καταλαμβάνει το Ηνωμένο Βασίλειο και την 3^η η Γαλλία, με μικρή διαφορά από τη Γερμανία, ενώ κατά τη δεύτερη περίοδο η Γαλλία καταλαμβάνει τη 2^η και ακολουθεί το Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά με συντριπτική πλέον διαφορά από τη Γερμανία. Μικρές διαφορές παρατηρούνται και στις υπόλοιπες χώρες προέλευσης, με την Κύπρο και τις ΗΠΑ να βελτιώνουν αισθητά τη θέση τους κατά τη δεύτερη πενταετία, σε βάρος των υπόλοιπων χωρών της ΕΕ, όπως το Βέλγιο-Λουξεμβούργο και η Ολλανδία.

Σύμφωνα με τους 2 πίνακες που ακολουθούν τα τελευταία χρόνια υπάρχει:

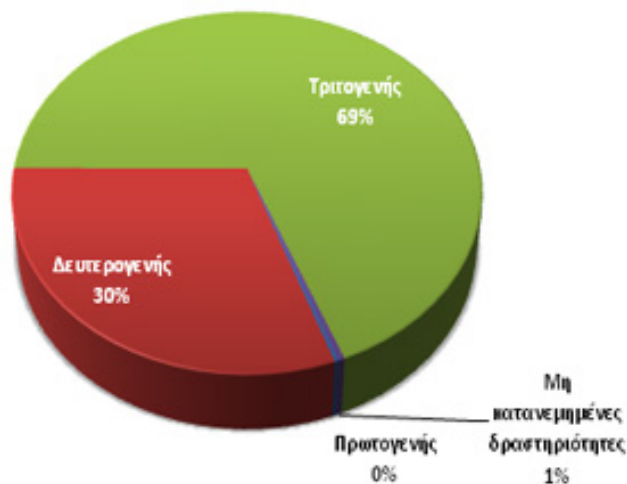
- Συγκέντρωση των ΑΞΕ στις υπηρεσίες. Η τάση αυτή υπαγορεύθηκε από την ανάπτυξη του χρηματοπιστωτικού συστήματος της χώρας, την ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιών, καθώς επίσης την τόνωση του εμπορίου.
- Το ποσοστό του δευτερογενούς τομέα είναι σχετικά χαμηλό σε σύγκριση με τις δυνατότητες της χώρας, γεγονός που υποδεικνύει σημαντικά επενδυτικά περιθώρια.

- Η Τράπεζα της Ελλάδος υποστηρίζει ότι σημαντικό ρόλο στην επενδυτική δραστηριότητα αναμένεται να διαδραματίσει η έρευνα υδρογονανθράκων στην ελληνική επικράτεια.

Συνολικές εισροές ΑΞΕ ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας κατά την περίοδο 2003-2007:

Συνολικές εισροές ΑΞΕ ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας κατά την περίοδο 2008-2012:

Κάποιες πρόσφατες μεταρρυθμίσεις και αποτελέσματα που έγιναν στην Ελλάδα και μπορεί να επηρεάσουν θετικά την προσέλκυση ΑΞΕ είναι τα εξής:

- Η Ελλάδα κατατάχθηκε στις 10 πιο βελτιωμένες χώρες στη μελέτη του World Bank το 2013 για Doing Business.
- Στη μελέτη του World Bank το 2012 το Invest in Greece Agency κατατάχθηκε στα πρώτα 3 παγκοσμίως για την αποτελεσματικότητα διευθέτησης αιτημάτων και την παροχή πληροφοριών σε επενδυτές ενώ το 2009 κατείχε μια από τις χαμηλότερες θέσεις μεταξύ των χωρών-μελών του.

- Υιοθέτηση της υπηρεσίας “One day, One-stop Shop” για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων.
- Δημοσίευση του “The Ultimate Legal Guide to Investing in Greece”.
- Υιοθέτηση ενός νέου fast track νόμου για την απλοποίηση των διαδικασιών για την πραγματοποίηση επενδύσεων.
- Υιοθέτηση ενός νέου για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για την διευκόλυνση των επενδύσεων στον τομέα ενέργειας.

6.2 Εκροή ΑΞΕ

Σύμφωνα με στοιχεία του 2006 η Ελλάδα κατείχε την 49^η θέση σε όρους εκροών ΑΞΕ σε σύνολο 140 χωρών και την 121^η σε όρους εισροών ΑΞΕ.

Σύμφωνα με στοιχεία του Ελληνικού Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας (1998) οι Ελληνικές επενδύσεις στα Βαλκάνια αποτελούσαν το 12% των συνολικών ΑΞΕ στην περιοχή αυτή.

Οι κύριες χώρες υποδοχής είναι οι εξής:

Host economy/area	Outward FDI stock				
	2006 (US\$ million)	2007 (US\$ million)	2008 (US\$ million)	2009 ^b (Per cent)	2010 ^b (Per cent)
Albania	n.a.	649.7	677.8	1.8 ^c	1.3
Austria	n.a.	n.a.	n.a.	1.4	1.0
Bouvet Island	n.a.	n.a.	908.7	n.a.	n.a.
Bulgaria	1,234.6	1,700.3	1,882.5	5.1	6.5
Cayman Islands	n.a.	575.7	1,311.7	n.a.	n.a.
Cyprus	7,002.0	10,405.1	10,757.4	28.3	27.7
Egypt	n.a.	n.a.	n.a.	0.6	2.0
The FYR of Macedonia	n.a.	622.8	599.7	1.6 ^c	1.2
Germany	442.2	558.2	570.9	1.5	1.2
Hong Kong (China)	131.2	361.7	460.3	1.4	1.5
Luxembourg	806.9	821.2	1,414.9	0.4	0.5
Netherlands	355.6	1,066.5	3,194.3	16.5	7.6
Romania	3,236.5	5,800.9	4,509.5	11.1	11.8
Serbia	n.a.	2,422.6	2,517.0	6.7 ^c	6.6
Turkey	2,961.4	5,602.4	4,689.4	12.3	14.1
United States	1,409.9	1,664.8	1,355.4	4.8	6.6
Offshore financial centers (Cayman Islands, Bouvet Island, etc.)	n.a.	n.a.	n.a.	6.7	n.a.
Total^d	16,651.3	31,890.3	34,389.3	99.2	89.1
World	22,436.8	33,997.0	37,457.1	100.0	100.0
Euro area	n.a.	n.a.	n.a.	49.3	39.2
EU	n.a.	n.a.	n.a.	61.6	n.a.

Πιο συγκεκριμένα, σε χώρες όπως η Αλβανία, η Ελλάδα ήταν ο δεύτερος μεγαλύτερος επενδυτής μετά την Ιταλία στο τέλος του 2001 (WIIW, 2005) και η πρώτη το 2012 με ποσοστό 26-28% του συνόλου των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Αλβανία. Στη Ρουμανία, η Ελλάδα ήταν ο δεύτερος μεγαλύτερος επενδυτής στο τέλος του 2003, μετά την Ολλανδία (WIIW, 2005). Στη Βουλγαρία, η Ελλάδα είχε την τρίτη θέση μετά τη Γερμανία και την Αυστρία (WIIW, 2005). Στην ΠΓΔΜ, η Ελλάδα ήταν ο δεύτερος επενδυτής μετά από την Ουγγαρία (WIIW, 2005).

Οι λόγοι επέκτασης προς τα Βαλκάνια ήταν κυρίως ότι οι Βαλκανικές χώρες είχαν:

- Μεγάλες και ανεκμετάλευτες αγορές από την πλευρά του πληθυσμού.
- Φτηνό και σχετικά εξειδικευμένο προσωπικό και προσβάσιμους και σχετικά οικονομικούς φυσικούς πόρους.
- Βελτιώσεις στο θεσμικό τους πλαίσιο, πολιτική σταθερότητα και προοπτική σύνδεση τους με την ΕΕ.

Οι ΑΞΕ στα Βαλκάνια ενισχύθηκαν από κάποια μέτρα πολιτικής που σκόπευαν να καταστήσουν την Ελλάδα σημαντικό παίχτη στην περιοχή αυτή:

- Το πρόγραμμα 'Greek-Balkan Reconstruction Plan' που προσέφερε 500 εκατ. ευρώ.
- Την αναβάθμιση του Athens Stock Exchange (ASE) σε μια αξιόπιστη πηγή πόρων.

Οι 10 μεγαλύτερες ελληνικές ΑΞΕ που πραγματοποιήθηκαν μέσω Σ&Ε είναι οι εξής κατά την περίοδο 2000-2009:

Rank	Acquirer	Destination economy	Industry	Total value of M&As, 2000-2009 (US\$ million)
1	National Bank of Greece	Albania, Bulgaria, Egypt, Romania, Serbia & Montenegro, Turkey	Financial intermediation	6,873.1
2	HBC/3E -Coca Cola	Cyprus, Ireland, UK	Food products (beverages)	2,710.1
3	Eurobank EFG	Bulgaria, Cyprus, Netherlands, Poland, Romania, Serbia & Montenegro, Turkey	Financial intermediation	1,412.2
4	Titan	Cyprus, Netherlands, United States	Manufacturing (construction materials)	843.6
5	Cosmote	Albania, Cyprus, Romania	Telecommunications	769.6
6	Forthnet	Netherlands	Telecommunications	708.8
7	Piraeus Bank	Albania, Bulgaria, Egypt, Romania, Serbia & Montenegro, Ukraine, United States	Financial intermediation	524.4
8	Oikonomou Group/DryShips Inc.	Norway	Maritime (conglomerate)	499.9
9	Hellenic Telecommunications Organization (OTE in Greek)	Cyprus, Netherlands, Romania	Telecommunications	443.7
10	Alpha Bank	Romania, Serbia & Montenegro	Financial intermediation	384.6

Αντίστοιχα οι μεγαλύτερες ΑΞΕ ελληνικών επιχειρήσεων μέσω Greenfield Investment κατά την περίοδο 2007-2009 είναι οι εξής:

Date	Investing company	Host economy	Sector	Investment	Estimated investment
2008	Global Finance	Romania	Financial services		1,270.3
2008	Marivent	Bulgaria	Alternative/renewable energy	741.4	
2009	HelioSphera	United States	Electronic components	500.0	
2008	Coca-Cola Hellenic Bottling (CCHBC)	Romania	Coal, oil and natural gas		471.2
2008	Titan Cement	Poland	Coal, oil and natural gas		449.5
2008	Public Gas Corporation of Greece (DEPA)	Italy	Coal, oil and natural gas		401.6
2009	Vegas Oil and Gas	Egypt	Coal, oil and natural gas		307.0
2008	Michaniki	Ukraine	Real estate	300.2	
2008	LAMDA Development	Turkey	Real estate		213.0
2008	Titan Cement	Albania	Building and construction materials		206.8
2009	Titan Cement	Egypt	Building and construction materials	180.0	
2009	Copelouzos Group	Bulgaria	Alternative/renewable energy		179.6

2007	Danaos	Bulgaria	Real estate	177.0	
2008	Coca-Cola Hellenic Bottling (CCHBC)	Romania	Beverages		176.7
2007	Coca-Cola Hellenic Bottling (CCHBC)	Russia	Beverages	161.3	
2008	Raptis Kavouras	Romania	Real estate		118.9
2008	Elmec Sport	Romania	Real estate		118.9
2008	Titan Cement	United States	Building and construction materials		113.7
2007	Gek Group	Bulgaria	Leisure and entertainment	98.1	
2008	Alpha Grissin Infotech	Bulgaria	Transportation		80.9
2007	Panhol Group	Romania	Real estate	77.9	
2007	Alapis	Hungary	Pharmaceuticals		73.7
2007	Folli Follie	Russia	Consumer products		72.3
2007	Fage Dairy Industry	United States	Food and tobacco	70.0	
2007	Global Finance	Bulgaria	Real estate	68.3	
2007	Sidenor	Cyprus	Metals		63.8
2007	Sidenor	Bulgaria	Metals		57.1
2009	Apriati	France	Consumer products		56.9
2008	Hellenic Telecommunications Organisation (OTE)	Romania	Communications	55.5	

2007	Korres	Japan	Consumer products		52.1
2007	Korres	Japan	Consumer products		52.1
2007	National Bank of Greece	Egypt	Financial services		48.3
2008	Bioter	Cyprus	Real estate		47.3
2007	Michaniki	Bulgaria	Real estate		47.3
2009	Vivartia	United States	Food and tobacco	27.0	
2009	Karamolegos Bakery Industry	Romania	Food and tobacco		23.6
2009	Folli Follie	United Kingdom	Consumer products		22.8
2009	Folli Follie	United Kingdom	Consumer products		19.3
2009	Folli Follie	United Kingdom	Consumer products		19.3
2009	Karatzis S.A.	United States	Paper, printing and packaging		18.7
2009	Folli Follie	United Kingdom	Consumer products		18.1
2009	Folli Follie	United Kingdom	Consumer products		18.1
2009	Publicworld	Bulgaria	Consumer electronics	15.0	

